

Ярчук Ангеліна
аспірант кафедри організації та управління соціально-економічними системами
Таврійський державний агротехнологічний університет
м. Мелітополь
Україна

ІНДИКАТОРИ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

Загострення нестачі економічних ресурсів, необхідних для поліпшення добробуту населення та вирішення соціальних завдань суспільства останні роки негативно впливає не лише на умови життя широких верств населення. Функціонування масштабних виробничих систем, цілих комплексів державної політики планується та оцінюється, у кращому випадку, за досить формальними показниками суспільних результатів такого функціонування, а в гіршому – практично при ігноруванні їх наслідків для суспільного добробуту. Так, плани щодо реформування вкрай занедбаних базових галузей соціальної сфери (освіти, медицини), систем соціального страхування і забезпечення зводяться до пошуку шляхів оптимізації фінансових потоків, а критерії доступності, якості, результативності й суспільної ефективності відходять на другий план.

Ідея підпорядкованості економіки гуманістичним цілям отримала в ХХ ст. наукове обґрунтування в дослідженнях, присвячених проблемі людського розвитку, рівня та якості життя широких верств населення. В західній науковій традиції роботи А. Сена, М. Уль-Хака, Д. Канемана, А. Крюгер, А. Колецького, нобелівського лауреата з економіки 2015 р. А. Дітона [1–6] й інших науковців досліджують складні процеси, перетворення економічного зростання на поліпшення добробуту; розкривають складності, які заважають у повній мірі використати економічний потенціал суспільства для забезпечення доступу населення до якісної освіти та медицини.

Переважає більшість вітчизняних наукових видань містить структури індикаторів для оцінки якості життя населення, що відбиває домінуюче в сучасній науці бачення цілей людського і суспільного розвитку, передбачене зокрема, звітами з людського розвитку прагнення «прожити довге і здорове життя» [7]. Певні аспекти досягнення такої мети висвітлюють показники «Здоров'я», та «охорона здоров'я». Ці блоки індикаторів покликані виконувати роль аналогу такої складової індексу людського розвитку як «очікувана тривалість життя при народженні». Більш докладно розкривають аспекти добробуту населення такі блоки, як: «стан ринку житла», «поточна ситуація з житловими умовами населення», «економіка» та «зайнятість», блоки показників «комфортне життя», «добробут», гідна праця», блоки «Споживча сфера» і «соціально-трудова сфера», блоки «Доходи, витрати, доступ до зайнятості» та «Майно та житлові умови». Найбільш повно добробут населення відображається валовим національним доходом на душу населення.

Прагнення мати справжню свободу неможливо без доступу до інформації та здатності свідомо формувати своє ставлення до неї. У свою чергу, це

неможливо без доступу до якісної освіти: блок «Освіта», який присутній практично в усіх структурах індикаторів оцінки якості життя населення Вони деталізують ті аспекти добробуту населення, які в ІЛР узагальнено характеризуються показниками середньої та очікуваної тривалості навчання. Поряд із зазначеними блоками застосовуються також блоки індикаторів «Соціальний захист», «Інфраструктура сільських населених пунктів», «Бідність та соціальне відторгнення», «Культура, мистецтво відпочинку», «Транспорт», «Безпека», «Громадянська активність», «Суспільне середовище».

Виходячи з наведеного, перелік показників, які пропонуються вітчизняними дослідниками до складу інтегральної оцінки якості життя населення України, вимагає удосконалення.

Зокрема, у складі блоку показників, які характеризують стан природного середовища, наводяться три показника, що безпосередньо характеризують умови життя людей і один – який характеризує лише ресурсні передумови діяльності державних і приватних установ, залучених до вирішення завдань покращання екологічної ситуації. Важливо також, що і сама інформативність такого показника залишає бажати кращого.

У блоці соціального середовища, який характеризує стан системи охорони здоров'я, запропоновано використання аж 17 показників. Це знижує чутливість інтегральної оцінки якості життя населення до змін справді суттєвих показників, які безпосередньо виражають важливі аспекти добробуту населення.

У блоці індикаторів, присвячених характеристиці сфери зайнятості (оцінка стану ринку праці) присутні два показника, динаміку яких складно трактувати в контексті її впливу на якість життя населення України. Це показник «Частка осіб, працевлаштованих за кордоном за допомогою офіційних посередників, у загальній чисельності населення віком 18-65 років, %» та «Частка іноземців, які працюють в Україні, в загальній чисельності зайнятого населення, %». Оцінка впливу змін частки іноземців, зайнятих в Україні та частки українців, які офіційно працевлаштовуються за кордоном на якість життя населення України не може бути однозначною.

Для усунення недоліків, поширених у вітчизняній науковій літературі наборів індикаторів для оцінки якості життя населення України, ми пропонуємо, в першу чергу, усунення дублювання (багаторазового врахування) одних і тих же аспектів людської життєдіяльності в результаті залучення до розрахунків аналогічних показників близьких за змістом та розширення статистичної бази кількісної оцінки якості людського життя. Крім того, необхідно забезпечення системності у використанні двох якісно відмінних груп показників: тих, що характеризують умови життя населення безпосередньо і тих, що характеризують лише ресурсні умови діяльності суспільних підсистем.

Список використаних джерел

1. Sen, Amartya, Sudhir Anand. 1994. "Sustainable Human Development: Concepts and Priorities" Background Paper for the Human Development Report 1994. New York: Human Development Report Office.

2. Ul Haq, M. Sustainable Development for Human Security. Islamabad. 1996. Available from: <http://mhhd.org/?p=74>
3. Kahneman, D., E. Diener, and N. Schwarz (Eds.). 1999. Well-Being: The Foundations of Hedonic Psychology. New York: Russell Sage Foundation.
4. Kahneman, D., and A. B. Krueger. 2006. "Developments in the Measurement of Subjective Well-Being." *Journal of Economic Perspectives* 20(1): 3–24.
5. Kaletsky, A. 1990. "UN Adds a Human Element to Economics: Controversial New Way to Measure Development." *The Financial Times*. 25May.
6. Deaton, Angus, 1997, *The analysis of household surveys: a microeconometric approach to development policy*, Johns Hopkins University Press.
7. Доклад о человеческом развитии 2016. Человеческое развитие для всех и каждого [Пер. с англ.; Программа развития ООН]. М.: Издательство «Весь Мир», 2017. 284 с.

Шумінська Ольга

старший викладач кафедри гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
м. Бережани
Україна

ПЕДАГОГІЧНА МЕТОДИКА КОМБІНОВАНОГО ЗАНЯТТЯ

На сучасному етапі розвитку освіти йде становлення нової системи орієнтованої на входження в світовий освітній простір. Розвиток освіти відштовхується від різних тенденцій, таких як значне розширення сфери знань і умінь студентів з певної професії, підвищення їхньої культури, максимальний розвиток світогляду, творчого потенціалу й індивідуальності, формування у них гуманітарної системи цінностей.

Заняття з предмету «Українська мова за професійним спрямуванням» найкраще проводити таким педагогічним методом як комбінована пара. Актуальність даного способу з практичної точки зору полягає в чіткій структурі забезпечення повного викладу навчального матеріалу та одночасного поточного опитування отриманих знань.

План заняття мав би виглядати класично – повторення навчального матеріалу попередньої пари, виклад і вивчення нового матеріалу, узагальнення і систематизація знань, самостійна робота студентів та підбиття підсумків заняття. Кожен етап має мати логічне завершення попереднього огляду матеріалу, взаємозв'язок вивченого і нового обсягу знань, перевірка освоєння викладеного.

Більшість викладачів стараються початок пари використати на пояснення нового матеріалу, так як ще є більша зосередженість аудиторії. Муравйов А.В. наголошує, що найбільш продуктивну початкову частину заняття використовують для вивчення нового навчального матеріалу, а усне опитування раніш вивченого матеріалу переносять з початку на кінець заняття [3, с. 106]. Важко не погодитись, адже емоційне налаштування особистості йде в формі поступовості, як і спад налаштування на отримання знань.